

УДК 76.012:659.127

АНАЛІЗ ТЕНДЕНЦІЙ ПОСИЛЕННЯ КУЛЬТУРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В СУЧАСНОМУ ГРАФІЧНОМУ ДИЗАЙНІ

ШЕВЧЕНКО Анна, ГОРНОСТАЛЬ Ілона

Київський національний університет технологій та дизайну, Київ, Україна
Anna.tvorcha@gmail.com

Результати дослідження представляють аналіз та визначення особливостей сучасних тенденцій графічного дизайну в Україні та його прояви в світових медіа. Розглянуто проекти українського дизайну, їх семантику, до якої варто звертатися у розробках, та шляхи виявлення світогляду в українській айдентиці. Продемонстровано застосування елементів українського графічного дизайну, що використовують національні символи для прояву національної ідентичності.

Ключові слова: графічний дизайн, етно-айдентика, Україна, національна ідентичність, бренд.

ВСТУП

Український графічний дизайн розвивається в історично складний час. З одного боку, це сприяє розвитку та новаторству, а з іншого – ставить перед фахівцями низку викликів і завдань. Наприклад, перед українськими дизайнерами стоїть важливий виклик підняти тему війни росії проти України на просторах світового медіа, та бути візуальним голосом для залучення підтримки іноземців. Окрім того, в Україні відбуваються важливі зміни в політичному, економічному та культурному житті. Це створює можливості для нового осягнення національної ідентичності та культурної спадщини через призму дизайну, відбувається пошук нових форм та рішень, що відповідають потребам часу та споживачів. Дизайнери ставлять перед собою завдання не тільки створити привабливі та функціональні рішення, але й бути чутливими до потреб та цінностей суспільства.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Завданням є проаналізувати особливості збереження і підтримки культурної спадщини, оскільки українські митці та дизайнери переосмислюють національні традиції, трансформують їх у візуальну форму і створюють нові підходи, що відображають збільшення інтересу до національної ідентичності.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Перший досвід українського графічного дизайну можна прослідкувати ще з 1920-х років, коли в країні склалася нова культурна та естетична пара-

дигма. Тоді український авангард дав початок новому способу мислення, що відобразалося в творчості художників та дизайнерів.

Питання щодо пошуку дизайнерських засобів для вираження національної ідентичності порушував у своїх працях В. Я. Даниленко. Вчений зауважує, що в Україні протягом ХХ ст. складалася дизайнерська діяльність, що була наслідувальною за своєю сутністю та змістом, натомість дизайнерська сфера західноєвропейських суспільств продовжувала розвиватися, продукуючи нові й оригінальні концепції дизайну [1]. Після 1930-х років український графічний дизайн, на жаль, перебував під впливом сусідніх країн, особливо Росії та Польщі. Але з відродженням незалежності України, студії та агенції почали все частіше використовувати у своїх проектах українську ідентичність, використовуючи традиційні мотиви та елементи дизайну.

Зараз український графічний дизайн переживає переосмислення ідентичності завдяки розвитку технологій та наявності багатой культурної спадщини. Багато дизайнерів використовують елементи національного мистецтва, які допомагають створити унікальний стиль. Це можуть бути етнічні орнаменти, традиційні українські візерунки та символіка.

Однією зі сфер застосування елементів національної символіки в графічному дизайні – створення логотипів та брендінгу. Це може бути зображення хреста, тризуба, вишивки, пташиного мотиву або іншого національного елемента. Ці символи стають частиною брендів та компаній, і вони допомагають сприймати бренд як український та ідентифікувати його з культурою та історією України.

Велику роль у розвитку українського графічного дизайну відіграють культурні події та фестивалі. Розглянемо один з найпопулярніших фестивалей електронної експериментальної музики в Україні – «Стрічка», який регулярно потрапляє до списків найкращих «електронних» подій Європи та світу.

Логотип фестивалю «Стрічка» монохромний, виконаний в аутентичному стилі за принципом української вишивки «хрестиком», що надає йому унікальність та національну ідентичність, що є важливим в наш час. Айдентика фестивалю грамотна і креативна подана у новому прочитанні візуальної системи традиційної української культури. Завдяки популярності заходу та впізнаваній айдентичі, вдало відбувається збільшення популяризації української культурної ідентифікації на світовому рівні [2].

Досить велика кількість сучасної айдентики, реклами, оформлення книг, упаковок спроектована на основі осучаснення візуальної традиційної культури і національної атрибутики. При цьому останніми роками зросла не лише кількість, але й рівень дизайну візуального контенту. За роки існування незалежної України створена велика кількість фірмових знаків, побудованих за принципом малого Державного Герба – тризуба. Переважно такий прийом використовується в ідентифікації політичних партій, громадських об'єднань, спорту, деяких державних установ.

Головна мета розробки такого типу знаків – представництво, урочистість, суворість, однозначна асоціація з приналежністю Україні. Серед створених форм є ламано- та криволінійні, лаконічні за формою плями, з імітуванням певних літер.

Привертає знак проєкту культурної дипломатії (Like.U.), присвяченого промоції України в Нідерландах напередодні проведення в цій країні консультативного референдуму щодо затвердження Угоди про Асоціацію України з ЄС (2016 рік). Ідея зближення двох соціумів і культур полягає у візуальній трансформації форм тризуба і тюльпана, одного із символів Нідерландів. Представлена графема набула динаміки, позитивної емоційності, а використаний ефект напівпрозорого маркера додає відчуття легкості [3].

Вагомим елементом української ідентифікації є колір: поєднання жовтого (та його відтінків) з блакитним (та його відтінків аж до темно-синього). Свідченням того, що лише колір може ідентифікувати проєкт як «український» можна вважати розробку «Ukraine Now», створений рекламним агентством «BandaAgency» у 2018 році. Поєднання лаконічних плашок простих геометричних форм з мінімалістичним спеціально розробленим для проєкту шрифтом Ermilov (дизайнер Кирило Ткачов) асоціюється з українським контентом саме сполученням жовтого і темно-блакитного. Використання цього шаблону в різних рекламних кампаніях підтверджує ефективність обраного підходу.

Подібний мінімалістичний підхід застосовано дизайнерами агентства і в 2022 році – в інформаційній кампанії «Сміливість» (Bravery), завдання якого – створення меседжів нового іміджу України в українському та зарубіжному інфопросторі. Комбінація тризуба з виразними слоганами підсилюється жовто-синім колоритом. Аналогічно попередньому проєкту комунікативна ефективність забезпечується мінімалістичним шрифтом KTF Jermilov (дизайнери Олесь Гергун та Євгеній Анфалов) [3].

Особливу роль у розвитку українського графічного дизайну відіграють міжнародні виставки та конкурси, які дозволяють українським дизайнерам отримати визнання за кордоном і показати свій талант світовій громадськості. Наприклад, Red Dot Design Award, A' Design Award, Good Design Award та інші. Українські дизайнери також беруть участь у світових дизайн-фестивалях, таких як Design Indaba, OFFF, Kyiv International Advertising Festival та багато інших.

Один з яскравих прикладів вдалої інтеграції українського дизайну у світове середовище – це 59-те Венеційське біснале, що відкрилося на 60-й день війни в Україні. Павільйон України цього року презентував роботу Павла Макова «Фонтан виснаження. Acqua Alta». У стейтменті, виданому ще до війни, куратори інтерпретували кінетичну скульптуру Макова, що народилась у 1990-х з локальної харківської екологічної катастрофи, як широкий образ сучасного виснаження економіки, екології, культури. Війна знову повернула «Фонтан виснаження» до локального контексту Харкова, а через нього — й

до інших українських міст, де виснажені російською війною люди помирають від нестачі води та елементарних життєвих благ [4].

Проекти української кураторської команди користувались увагою. Команда чітко окреслила позицію України та виконала функцію національного представництва.

ВИСНОВКИ

Розвиток українського графічного дизайну пов'язаний із зростанням культурної самосвідомості українського народу та бажанням відтворити свою історію, традиції та національну ідентичність у візуальному вираженні. Українські дизайнери все частіше використовують у своїх проектах національні символи та елементи української культури, що дозволяє їм створювати візуальний образ України в міжнародному дизайн-середовищі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Нариси з історії українського дизайну ХХ століття : 36. статей Даниленко, 2006: 60 URL: http://mari.kiev.ua/sites/default/files/inline-images/pdfs/_works-istor_design_text.pdf (дата звернення 02.03.2023).
2. «STRICHKA FESTIVAL» - Independent music festival by Closer URL: https://www.facebook.com/strichkafestival/?locale=ru_RU (дата звернення 09.03.2023).
3. Удріс-Бородавко Н. Графічний дизайн з українським обличчям, 2023. URL: <https://www.arthuss.com.ua/books-blog/hrafichnyy-dyzayn-z-ukrayinskym-oblychchiam-suchasni-dyzayn-oriyentyry> (дата звернення 08.04.2023)
4. Україна на Венеційській бієнале: виміри присутності. URL: https://lb.ua/culture/2022/05/01/515305_ukraina_venetsiyskiy_biiennale.html (дата звернення 01.03.2023)

SHEVCHENKO A., HORNOSTAL I. ANALYSIS OF TRENDS IN STRENGTHENING CULTURAL IDENTITY IN MODERN GRAPHIC DESIGN

The results of the study represent the analysis and determination of the features of modern trends in graphic design in Ukraine and its manifestations in the world media. Ukrainian design projects, their semantics, which should be addressed in development, and ways of shaping the worldview and spirit of Ukrainian identity are considered. The use of elements of Ukrainian graphic design using national symbols to increase interest in national identity is demonstrated.

Key words: *graphic design, ethno-identity, Ukraine, national identity, brand.*